

4. Z. Pustova, A. Rozkosz, O. Sukmaniuk, S. Glowacki, T. Hutsol, N. Kovalenko, Anatolii Tryhuba Current Trends of Biohydrogen Production from Biomass–Green Hydrogen. Monograph <http://dglib.nubip.edu.ua/handle/123456789/8103>

5. Z.V. Pustova Koreliatsiini zviazky mizh pokaznykamy morfolohii roslyn, yaki vplyvaiut na vrozhainist prosa v umovakh pivdennoi chastyny zakhidnoho Lisostepu Ukrainy. Zbirnyk naukovykh prats PDATU. Tom 12. S. 91-94 (2004) <https://scholar.google.com/scholar?cluster=17929435833425140538&hl=en&oi=scholar>

6. O. Kucher, T. Hutsol, K. Zavalniuk, Y. Pantsyr, I. Harasymchuk, K. Mudryk, M. Jewiarz. Marketing strategies and prognoses of development of the Renewable Energy market in Ukraine. Scientific Achievements In Agricultural Engineering Agronomy And Veterinary Medicine. Traicon SC. Vol. II, No. 1, pp. 100-121 (2017) <http://188.190.33.56:7980/jspui/bitstream/123456789/905/4/SAAEAVM-100-121.pdf>

7. Z. Pustova, N. Pustova, S. Komarnitskyi, O. Tkach, S. Zamoiskyi, A.Olenyuk Influence of biopreparations on biomass yield and grain efficiency of energy corn. E3S Web of Conferences EDP Sciences. T. 154. P. 01008 https://www.e3s-conferences.org/articles/e3sconf/abs/2020/14/e3sconf_icores2020_01008/e3sconf_icores2020_01008.html

УДК 332.2:332.3

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ У КОМПЛЕКСНОМУ ПРОСТОРОВОМУ ПЛАНУВАННІ ТЕРИТОРІЙ ГРОМАД

Пендзей Л. П., к. е. н., викладач землевпорядних дисциплін
E-mail: pendzey1983@ukr.net

Відокремлений структурний підрозділ «Бучацький фаховий коледж
ЗВО «Подільський державний університет»
м. Бучач, Україна

Адміністративна реформа та формування територіальних громад в Україні зумовили значні ускладнення з формування землекористування в їх межах. Оптимізація використання земель та інших природних ресурсів, забезпечення збалансованого розвитку територій утворених громад великою мірою залежить від науково обґрунтованої системи планування землекористування в умовах обігу земельних ділянок сільськогосподарського призначення та управління цим процесом.

Із-за відсутності землевпорядного зонування земель за типами (підтипами) землекористування в процесі планування його розвитку виникло чимало ускладнень, які призвели до хаосу у використанні земель, появи недоліків землеволодінь і землекористувань в межах територіальних громад, утворення землекористування сільськогосподарських підприємств

необґрунтованих розмірів з відсутньою інфраструктурою, розвитком деградації земель та ґрунтів. В умовах обігу земельних ділянок сільськогосподарського призначення зазначені проблеми загострюються.

Прискорений процес утворення територіальних громад вимагає наукового обґрунтування перспектив розвитку землекористування в їх межах шляхом планування. Це обумовлює необхідність обґрунтування теоретико-методологічних та методичних засад планування розвитку землекористування сільських територій об'єднаних територіальних громад з прогнозуванням економічних, екологічних і соціальних наслідків цього процесу.

У всіх економічно розвинених країнах планування землекористування є головним важелем державної земельної політики та регулювання земельних відносин. Територіальне планування пов'язане з плануванням розвитку землекористування і територіальним зонуванням. Воно базується на державних, регіональних та муніципальних планах землекористування та охорони земель, а також зонуванні території [2].

Таким чином, плануванню підлягає вся територія держави (національний рівень), територія областей і районів (регіональний рівень), територія населених пунктів (місцевий рівень). Кожен рівень вирішує специфічні для нього завдання. Хоча законодавча база для здійснення просторового планування є досить розвинутою і стосується найважливіших питань у цій галузі, все ж таки вона потребує подальшого вдосконалення.

Планування використання та охорони земель є складовою частиною загальнодержавної системи планування. Завданням планування землекористування є визначення основних напрямів використання земельного фонду з врахуванням екологічних, економічних, географічних, історичних та інших особливостей. Планування здійснюється в рамках програм економічного, науково-технічного та соціального розвитку країни та охорони навколишнього середовища. Форми планування розвитку землекористування включають розробку та затвердження програм використання та охорони земель (державної, регіональної), територіального планування, природно-сільськогосподарське районування земель.

Водночас питання просторового планування територій громад мають принципове значення в аспекті обігу землі та потребують подальших досліджень. Адже сільська територія - це не житлова, а соціально-природна просторова формація, в якій мережа поселень є складовою сільських територіальних утворень. Сільську територію об'єднують природні, промислові, економічні, соціальні, політичні складові, які перебувають під адміністративно-регулятивним впливом територіальних громад, органів місцевого самоврядування, органів державної влади, бізнесу та громадськості [3].

При формуванні територіальних громад слід враховувати їх юридичні характеристики, зокрема: володіння правом юридичної особи; можливість бути суб'єктом цивільно-правових відносин; набувати і відчужувати майнові права, право здійснювати господарські операції, брати зобов'язання, стягувати примусові збори; право формування власного бюджету, створення відповідних

фондів грошових ресурсів; бути суб'єктом підприємницької діяльності у галузі надання громадських послуг; право бути засновником підприємств та мати частку в статутних фондах, одержувати доходи від дивідендів; бути суб'єктом фінансово-кредитних відносин, надавати кредити фізичним та юридичним особам, виступати гарантом кредитів; право користування, володіння та розпорядження майном комунальної власності, яке належить територіальній громаді на правах колективного володіння її членами.

Комплексне (інтегроване) планування (на відміну від секторального планування) – це процес, який поєднує різноманітні заходи з планування на різних рівнях і в різних секторах, забезпечуючи прийняття стратегічних рішень та синоптичний погляд на ресурси та зобов'язання відповідних суб'єктів. Інтегроване (комплексне) планування являє центральний вузол, де стикаються інституційна ініціатива та розподіл ресурсів. У контексті інтегрованого (загального) планування екологічні, економічні, соціальні та культурні фактори поєднуються для прийняття рішень щодо використання земель та об'єктів, які повинні забезпечити збалансований територіальний розвиток [5].

Процес інтегрованого (комплексного) планування землекористування сільських територій матиме деякі відмінності від звичайного процесу планування. Основні відмінності полягають у мультирівневому та мультисекторальному підході до його створення, який вимагає розвитку зв'язків як по вертикалі, так і по горизонталі, а також побудови нових структур для координації секторів. Отже, характерними рисами такого планування є багатоцільова орієнтація, багатозадачність, багаторівневість, міждисциплінарність, міжнародність, міжвідомчість [2].

Структура інтегрованого просторового планування землекористування у сільській місцевості має ієрархічну схему, де кожен рівень планування забезпечується управлінням послідовними рівнями деталізації, а інформаційна взаємодія буде в прямому та зворотному напрямках. В свою чергу, планування територіального землекористування сільських територій базуватиметься на основі стратегії та є наступним кроком, який деталізуватиме як національний, так і регіональний рівень. У процесі координації такої діяльності слід враховувати специфіку сільських територій.

При плануванні території громад та впровадженні певних ініціатив щодо місцевого економічного розвитку надається перевага таким принципам як, комплексний підхід, стратегічне планування, законодавче забезпечення прав і повноважень територіальних громад і партнерство [1].

Таким чином, просторове планування землекористування пов'язане з сталим розвитком. Зокрема, для забезпечення збалансованого розвитку землекористування сільських територій у довгостроковому періоді, не порушуючи балансу між збереженням потенціалу природних ресурсів та вирішенням усього комплексу соціальних, економічних, культурних, інституціональних та інших проблем, територіальне планування землекористування слід розглядати як один з визначальних важелів державної політики у сфері земельних відносин щодо гармонізації державних, бізнесових і громадських інтересів у сфері використання й охорони земель [4].

Для науково обґрунтованого вирішення питань оптимізації використання територій громад слід одночасно та технологічно взаємозв'язано розробляти проекти землеустрою щодо зонування земель за типами (підтипами) землекористування ОТГ, проекти землеустрою щодо створення нових та впорядкування землеволодінь і землекористувань сільськогосподарських підприємств та схеми формування екомережі в межах територій новоутворених громад.

Першим етапом повинно бути встановлення (відновлення) меж населених пунктів і розмежування земель державної і комунальної власності та виділення земельних ділянок приватної власності. На другому етапі необхідно здійснити розмежування земель за категоріями і угіддями з урахуванням перспектив розвитку економіки територіальних громад, вдосконалення типів (систем) ведення господарства, вимог охорони. Це повинно здійснюватись в комплексних планах просторового розвитку. При плануванні раціонального використання земель в комплексних планах просторового розвитку територій громад слід дотримуватися таких основних принципів:

- вирішення природоохоронних завдань повинно бути пріоритетним над економічними;
- найбільше врахування природних, еколого-господарських властивостей земельних та інших природних ресурсів та їх інвестиційної привабливості;
- екологічна, економічна і соціальна ефективність організації землекористування та території;
- забезпечення збалансованості розвитку землекористування та сільських територій в цілому.

Тому пропонується дещо змінити ідеологію (концепцію) територіального планування територій громад, направивши її на першочергове вирішення землевпорядних задач в складі комплексного плану просторового розвитку територіальної громади, який повинен: оцінити земельно-ресурсний та інший природно-ресурсний потенціал території; пов'язати і узгодити територіальні та земельно-майнові інтереси держави і територіальних громад, дати пропозиції щодо вдосконалення регіональних систем і моделей землекористування; встановити збалансоване використання властивостей землі як природного об'єкта, природного ресурсу і нерухомого майна.

Література

1. Васильченко Г., Парасюк І., Єременко Н. Планування розвитку територіальних громад: навч. посіб. [для посадових осіб місцевого самоврядування] / Асоціація міст України. К.: ПІДПРИЄМСТВО «ВІЕН ЕЙ», 2015. 256 с. URL: <https://auc.org.ua/sites/default/files/library/1plangrweb.pdf>.
2. Курильців Р. М. Просторове планування землекористування як основа інтегрованого управління сільськими територіями. Економічний вісник. 2016 . №4. С.105-112.
3. Павлов О. І. Сільські території: теоретико-методологічні засади дослідження / О. І. Павлов. Регіональна історія України: зб. наук. ст. – К. : Інститут історії України НАН України, 2009. Вип. 3. С.113–132.

4. Сталий розвиток: світоглядна ідеологія майбутнього: [монографія] [Хвесик М.А., Бистряков І.К., Левковська Л.В., Пилипів В.В.]; за ред. акад. НААН України М.А. Хвесика. – К.: Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2012. 465 с.

5. Хумарова Н. І. Екологоорієнтоване стратегічне планування розвитку територій. Одеса: Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, 2011. 408 с.

УДК 338.431

ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Пряслова Н.М., здобувач вищої освіти

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

Вступ. Запровадження євроінтеграційних положень політики та практики ведення сільського господарства в Україні дозволяє закласти потужний фундамент для екологічного й сталого розвитку аграрного виробництва на європейських засадах, зменшити деградацію земельних ресурсів, покращити середовище проживання сільського населення, полегшити вихід вітчизняних сільськогосподарських товарів на європейські ринки. Питання правильного та раціонального використання земельних ресурсів набуває першочергового значення. Українські землі родючі але обмежені у просторі.

Мета. При розробці та прийнятті ефективних управлінських рішень стосовно покращення землекористування слід враховувати сутність ефективного використання земель, тобто досягнення максимального економічного результату від використання сільськогосподарських земель.

Результати досліджень. Україна прагне відносин з європейськими та світовими виробниками продукції аграрного профілю [1]. Тому оцінювати вплив на довкілля, навіть на рівні проєкту для інвестування треба вже сьогодні. Вимоги світових лідерів сільськогосподарської продукції до бізнесу більш жорсткі ніж в Україні. Адже це регуляторні ризики, безпосередній ризик впливу на довкілля, що згодом може генерувати ризики соціальні, адже впливає на середовище проживання людей.

У запроваджених раніше земельних реформ в Україні були ефективні та корисні рішення та проєкти які вдосконалили систему землекористування у сільському господарстві [2]. Науковцям та фахівцям-аграріям вдалося визначити поняття раціонального та ефективного землекористування, його місця і ролі в системі природокористування та життєзабезпечення населення України.

Нажаль у земельних реформах були допущених помилки та упущення. Тому при вирішенні цих питань потрібно уточнювати правові основи